

Granskning av balanskravet och god ekonomisk hushållning - årsredovisning

Vilhelmina kommun

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning.....	3
2.1. Bakgrund	3
2.2. Syfte och revisionsfrågor	3
2.3. Avgränsning.....	3
2.4. Revisionskriterier.....	4
2.5. Metod och genomförande	4
3. Balanskrav och god ekonomisk hushållning	5
4. Granskningsresultat.....	6
4.1. Iakttagelser	6
5. Sammanfattande bedömning.....	11

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vilhelmina kommun granskat om:

- ▶ Kommunen efterlever kommunallagens krav på en ekonomi i balans.
- ▶ Årsredovisningens resultat är förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning.

Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2023. Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om:

- ▶ Kommunen efterlever balanskravet.
- ▶ Resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Efterlever kommunens kommunallagens krav på en ekonomi i balans?

Vår bedömning att kommunen efterlever kraven på redovisning och beräkning av balanskravsresultatet samt att kommunen efterlever kravet på en ekonomi i balans efter användande av medel från RUR.

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vår bedömning är att resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt år 2023.

Resultatet för de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt år 2023 kan inte bedömas.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Tydliggöra vad som krävs för att god ekonomisk hushållning ska anses råda.
- ▶ Säkerställa en tydlig rapportering av utfall för verksamhetsmässiga mål vilka utgör grund för bedömningen av måluppfyllelse.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Enligt kommunallagen (KL) 11 kap. 1 § ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs i juridiska personer som avses i 10 kap 2-6 §§. God ekonomisk hushållning definieras genom att fullmäktige fastställer verksamhetsmässiga och finansiella mål. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunen ska enligt KL. 11 kap. 5 § varje år upprätta en budget för nästa kalenderår. Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras:

1. I den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv tas i anspråk enligt KL. 11 kap. 14 §
2. Om det finns synnerliga skäl.

Enligt kommunallagen 11 kap. 20 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att:

- ▶ Ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om kommunen efterlever balanskravet.
- ▶ Ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Efterlever kommunen kommunallagens krav på en ekonomi i balans?
- ▶ Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

2.3. Avgränsning

Granskningen är avgränsad till kommunstyrelsen och 2023. Styrelsen är enligt KL 11 kap. 19 § ansvarig för upprättandet av årsredovisningen. Granskningsåtgärderna genomförs i form av en översiktlig granskning. Den består i att analysera årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Granskningar omfattar:

- ▶ En granskning och bedömning om kommunen efterlever balanskravet¹.
I förekommande fall en granskning och bedömning av återställandet av ett negativt balanskravsresultat och eventuellt åberopande av synnerliga skäl. Räkenskapsrevisor kontrollerar att uppställningen har skett i enlighet med RKR R15. Räkenskapsrevisor kontrollerar därefter att uppgifterna i balanskravsresultatet och balanskravsutredningen är korrekt härledda ut kommunens räkenskaper samt att nyckeltal är korrekt beräknade.
- ▶ En granskning och bedömning av utfallet avseende fullmäktiges verksamhetsmål och finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning. Verksamhetsrevisor kontrollerar att verksamhetsmål är korrekt härledda och korrekt beräknade/bedömda. Räkenskapsrevisor kontrollerar att mål ur det finansiella perspektivet är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper och att nyckeltal är korrekt beräknade.
- ▶ En samlad bedömning om utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Verksamhetsrevisor ansvarar.

2.4. Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av följande:

- ▶ Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 1§, 5-6 §, 12-13 §§, 19-20 §§, 12 kap 2 §
- ▶ Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning
- ▶ RKR R15 Förvaltningsberättelse
- ▶ Skyrev R5 delårsrapport och årsredovisning

2.5. Metod och genomförande

Granskningen av kommunens måluppfyllelse har genomförts i enlighet med Skyrevs rekommendation "R5 Granskning av delårsrapport och årsredovisning". Granskningen har skett genom genomgång av kommunens årsredovisning.

Utöver vår interna kvalitetssäkring har ekonomichef/ekonomidirektör sakgranskat rapportutkastet. Detta för att säkerställa att revisionsrapporten bygger på korrekt fakta och uttalanden.

---

¹Balanskravet innebär att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och att årets resultat enligt resultaträkningen och förändringen av det egna kapitalet ska vara positivt.

3. Balanskrav och god ekonomisk hushållning

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om mål och riktlinjer med betydelse för god ekonomisk hushållning (enligt kommunallagens 11 kap. 6 § första och andra stycket) uppnåtts och följts. Revisorerna ska bedöma om utfallen i årsredovisningen är förenliga med fullmäktigemålen.

Enligt kommunallagen ska:

- ▶ Kommunfullmäktige fastställa mål för god ekonomisk hushållning
- ▶ Uppföljning av dessa mål görs i delårsrapport och årsredovisning
- ▶ Kommunens revisorer granska och bedöma måluppfyllelsen

Syftet med dessa krav är att politikerna med hjälp av målstyrning och måluppföljning ska styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet.

Mål för god ekonomisk hushållning ska omfatta både finansiella mål och verksamhetsmål. Det mål som fullmäktige fastställt inom ramen för god ekonomisk hushållning är obligatoriska att utvärdera och bedöma i delårsrapport (prognos) och årsbokslut (utfall).

Det är kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen ska utvärdera uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt. Därefter ska revisorerna på basis av kommunstyrelsens utvärdering samt sin egen granskning av delårsrapport och årsredovisning bedöma uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Balanskravet är centralt för god ekonomisk hushållning. Balanskravet innebär att kommunens budget och årliga utfall ska vara positiva och att underskott ska återställas kommande år, såvida kommunfullmäktige inte beslutar om annat och hänvisar till "synnerliga skäl". Beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens bestämmelser, ska i förvaltningsberättelsen följa ett föreskrivet schema. Vid avstämning av balanskravet får exempelvis realisationsvinster inte medräknas. Avstämning av balanskravet ska göras i delårsrapport och årsredovisning.

4. Granskningsresultat

4.1. Iakttagelser

4.1.1. Balanskravsresultat

Tabell 1. Avstämning mot balanskravet

Tkr	År 2023	Kommunstyrelsens bedömning	
Årets resultat enligt resultaträkningen	-6 932		
- Samtliga realisationsvinster	-377		
+ Realisationsvinster enligt undantags- möjlighet	-		
+ Realisationsförluster enligt undantags- möjlighet	-		
-/+ Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-5 333		
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-		
Årets resultat efter balanskravs- justeringar	-12 642		
-Reservering av medel till resultat- utjämningsreserv (RUR)	-		
+Användande av medel från RUR	12 642		
Årets balanskravsresultat	0		Kommunen uppfyller balanskravet efter användande av RUR.

Uppställningen ska ses som en fullständig uppräknig av de poster som ska ingå vid beräkning av balanskravsresultatet. Upplysningar om årets resultat efter balanskravsjustering och balanskravsresultat redovisas i förvaltningsberättelsen.

Kommunen följer den föreskrivna uppställningen i balanskravsutredningen. Vidare noterar vi att kommunen efterlever kommunallagens krav på ekonomi i balans efter användande av medel från RUR. Kommunstyrelsen anger bla. följande skäl för användande av medel från RUR:

- ▶ Enligt fullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning² får RUR nyttjas för att täcka underskott som uppstår pga. lågkonjunktur eller andra stora förändringar i kommunens ekonomiska förutsättningar
- ▶ Planerad användning av RUR får göras om utvecklingen av det årliga skatteunderlaget för riket understiger skatteunderlagets utveckling i genomsnitt de senaste 10 åren. Planerad användning får också göras för att täcka underskott på grund av förändringar i kommunens ekonomiska förutsättningar. Beslut om planerad användning av RUR fattas i samband med fastställande av verksamhetsplan och budget.
- ▶ I arbetet med budget 2023³ beslutades att nyttja medlen från RUR för att återställa det negativa balanskravsresultatet.

Av förarbetena till kommunallagen framgår följande avseende möjligheterna att disponera medel ur RUR:

- ▶ Förändringen av årets prognosticerade underliggande skatteunderlag ska understiga den genomsnittliga utvecklingen för de senaste tio åren
- ▶ Balanskravsresultatet ska vara negativt
- ▶ Lansspråktagandet ska vara förenligt med beslutade riktlinjer för RUR som fullmäktige fastställt.

Information lämnas om vad som återstår efter årets nyttjande av medel, 10,6 mnkr.

Information lämnas om att det inte finns några negativa balanskravsresultat från tidigare år som kvarstår att återställa.

4.1.2. Bedömning

Vår bedömning att kommunen efterlever kraven på redovisning och beräkning av balanskravsresultatet samt att kommunen efterlever kravet på en ekonomi i balans efter användande av medel från RUR.

Vi delar kommunstyrelsen bedömning av att kommunen behöver vidta åtgärder för att uppnå en god ekonomisk hushållning kommande år.

4.1.1. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt måldokument, budget samt plan, för perioden år 2023-2026. Årsplanen innehåller ett antal finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Däremot framgår inte vilka verksamhetsmässiga mål som är av vikt för god ekonomisk hushållning.

Av fullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning från 2022-12-19 framgår fyra finansiella mål och två perspektiv med sju verksamhetsmässiga mål som är av vikt för god ekonomisk hushållning.

Vi noterar att målformuleringarna i årsplan, riktlinjer för GEH och årsredovisning inte är identiska.

---

² KF 2022-12-19 § 51. Riktlinjer omfattar även RUR.

³ Årsplan med budget 2023 samt plan 2024-2026

Varken årsplan och riktlinjer anger hur kommunstyrelsen ska bedöma om god ekonomisk hushållning kan anses råda eller inte.

4.1.1.1 Iakttagelser

Finansiella mål

Tabell 2. Finansiella mål enligt årsredovisning 2023

Finansiella mål	Utfall år 2023	Kommunstyrelsen bedömning
Investeringar (självfinansierade)	Ej egenfinansierade	Ej uppnått
Soliditet inkl. pensionsförpliktelse (öka >22,4%)	23,98	Uppnått
Amorteringar (2 mnkr)	5 mnkr	Uppnått
Resultat i % av skatter och bidrag (1,6)	-1,19 %	Ej uppnått
Bedömning av målet		Delvis uppnått

Kommunstyrelsens samlade bedömning är att god ekonomisk hushållning delvis uppnås vad gäller de finansiella målen. Styrelsen konstaterar att det finns ett behov av verksamhetsöversyn och serviceutbud för att få en ekonomi i balans.

Vi noterar att årsredovisningen anger att målet för amorteringar är 2 mnkr medan årsplanen anger 5 mnkr och riktlinjerna för GEH anger 2 mnkr, samt att resultatmålet uppges vara 1,6 % i årsredovisningen men -1,4 % i årsplanen och 1 % i riktlinjer för GEH.

Mål för verksamheten

Tabell 3. Verksamhetsmål

Verksamhetsmål	Utfall 2023	Kommunstyrelsens bedömning
Tillgänglighet		
De kommunala åtagandena ska så långt möjligt vara inkluderande och likvärdiga i hela kommunen.	-	Uppnått
Alla ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sitt lärande	-	Uppnått
God och jämlik hälsa	-	Delvis uppnått
Medborgaren i fokus. Bra bemötande, serviceanda, flexibilitet och tillgänglighet ur ett medborgarperspektiv ska präglade nämndens verksamheter	-	Delvis uppnått
Trygghet		
Kommunstyrelsens myndighetsutövning ska förvaltas och utvecklas. Fysiska miljöer ska medge känsla av säkerhet och trygghet, krisberedskap ska inarbetas i all verksamhet.	-	Uppnått
Alla ska ha en god och trygg arbetsmiljö	-	Uppnått
God kvalitet i välfärdens tjänster	-	Delvis uppnått
Trygg och säker samhällsplanering	-	Delvis uppnått
Effektivitet		
Kommunstyrelsens verksamhet ska planeras och genomföras kostnadseffektivt, stödprocesserna ska styras utifrån nämndernas/verksamheternas krav. Digitaliseringsgraden ska öka i verksamheterna.	-	Uppnått
Effektiviteten ska vara god och	-	Delvis uppnått

måluppfyllnad ska vara hög		
Alla elever ska ha rätt till utbildning av god kvalitet	-	Uppnått
Nämndens verksamhet ska planeras och genomföras kostnadseffektivt. Digitaliseringsgraden ska öka.	-	Delvis uppnått
Samhällsutveckling		
Resurser och processer ska så långt som möjligt samordnas internt och externt. Tillsammans med andra skapa förutsättningar för en bred och växande arbetsmarknad i samverkan med kommunens företag, snabb etablering i arbetsliv och samhälle.	-	Uppnått
Alla ska ha möjlighet till delaktighet i, och inflytande över, sitt lärande	-	Uppnått
God och hållbar livsmiljö. Nämnden ska verka för en livskraftig, attraktiv och långsiktigt hållbar fjällkommun.	-	Delvis uppnått

Kommunstyrelsens bedömning är att måluppfyllelsen ur verksamhetsperspektivet är godtagbar, då 15 av 15 mål uppnås helt eller delvis. Återrapporteringen av målens utfall är fortfarande övergripande.

Samlad bedömning av god ekonomisk hushållning i kommunen

Kommunstyrelsen bedömer att kommunen ej till fullo uppnår målet om god ekonomisk hushållning.

4.1.2. Bedömning

Vår bedömning är att resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt år 2023.

Vi konstaterar att avrapporteringen av verksamhetsmål i årsredovisningen inte har tillräcklig tydlighet, struktur och helhet. Det är inte fullt ut möjligt att bedöma om resultatet för de verksamhetsmässiga målen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Återrapporteringen innehåller inte tillräckligt underlag vad gäller de verksamhetsmässiga målens utfall.

5. Sammanfattande bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår samlande bedömning att:

- A. Kommunen efterlever balanskravet.
- B. Resultatet är delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt år 2023. Avrapporteringen av verksamhetsmål i årsredovisningen möjliggör inte en bedömning.

Revisionsfråga	Bedömning
Efterlever kommunen kommunallagens krav på en ekonomi i balans?	Ja
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	
- <i>Finansiella mål kommunen</i>	Delvis
- <i>Verksamhetsmål</i>	Avrapporteringen möjliggör inte en bedömning.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Tydliggöra vad som krävs för att god ekonomisk hushållning ska anses råda
- ▶ Säkerställa en tydlig rapportering av utfall för verksamhetsmässiga mål vilka utgör grund för bedömningen av måloppfyllelse

Maj 2024

Christer Brubäcken, uppdragsledare
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY